

Будна Н.О., Криса Т.М.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Робочий зошит

4 клас

До підручника Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.2Укр я71
Б 90

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
З.М. Онишків
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Н.Я. Походжай

Будна Н.О., Криса Т.М.
Б 90 Українська мова : робочий зошит : 4 кл. : до підр. Захарійчук М.Д., Мовчун А.І. / Н.О. Будна, Т.М. Криса. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. — 64 с.

ISBN 978-966-10-4298-7

Зошит укладено відповідно до навчальної програми МОН України та підручника «Українська мова. 4 клас» (авт. Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.).

У посібнику запропоновано різноманітні додаткові вправи до кожного уроку. Місце їх використання вчителів визначає залежно від логіки вивчення мовного явища.

Подані завдання допоможуть учителеві організувати диференційоване навчання, чергувати колективні та індивідуальні види роботи, підвищити інтелектуально-емоційну активність молодших школярів, заохотити їх до пізнавальної діяльності.

Для учнів та вчителів 4-х класів.

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.2Укр я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна
КРИСА Тетяна Михайлівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Робочий зошит

4 клас

До підручника Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Оксана Базан*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп'ютерна верстка *Галини Тернопільської*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 02.09.2015. Формат 70×100/16. Гарнітура UkrainianPragmatica.
Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 5,20. Умовн. фарбо-відб. 5,20.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-4298-7

© Навчальна книга — Богдан, 2015

МОВА І МОВЛЕННЯ

До с. 5–6

1. Прочитай вірш. Продовж ряд слів про мову.

Вивчайте мову українську —
дзвінкоголосу, ніжну, чарівну,
прекрасну, милу і чудову,
як материнську пісню колискову.

Антоніна Каніщенко

Мова українська — дзвінкоголоса, _____

---

2. Із поданих слів склади і запиши прислів'я про мову.

Лине, серця, до, а, не, слово, стріла.
Не, горобець, випустиш, слово, спіймаєш, не.

До с. 6–8

1. Прочитай слова. Старі слова підкресли однією лінією, а нові — двома.

Лихвар, князь, логістика, відеомагнітофон, вої, очіпок, мушкет, іміджмейкер, дизайнер, хорунжий, логін, файл, комп'ютер, кольчуга, щит, тостер, дискета, веретено, серп, шолом, плеєр.

2. З'єднай подані старі слова з їхніми відповідниками в сучасній українській мові.

рать •	• палець
десниця •	• права рука
уста •	• військо
перст •	• губи
гудець •	• говорити
глаголити •	• музикант

До с. 9–10

1. Прочитай речення і доповни їх необхідними словами.

— Бабусю, сідайте, _____.

Прощаючись, Іванко сказав: «_____».

Іринка, зустрівши подругу, сказала: «Ну, _____».

2. Склади і запиши записку мамі (татові, бабусі), використовуючи слова ввічливості.

ТЕКСТ

До с. 11–12

Прочитай текст. Визнач його тему й основну думку. Добиери і запиши заголовок до тексту.

Хороше в лісі! Повітря прозоре й свіже. Деревина скидають на землю позолочене сонцем листя.

На узліссі під кущем заховався гриб-боровик. Марія Петрівна замилювалась ним і не поспішає зрізати.

Десь захрустіли гілки під ногами. На галявині з'явився хлопчик. У його волоссі заплуталось і блищить крапельками роси павутиння. Його важкий великий кошик наповнений боровиками.

За Зоєю Воскресенською

Тема: _____

Основна думка: _____

До с. 12–14

Прочитай тексти. Визнач і запиши тип, тему й основну думку кожного тексту.

I

Через пеньки і колоди чимчикує їжак. Тягне він у нору сухе листя. Стелить зимове ліжко. До весняного сонечка проспить у кублі, і снитимуться йому лісові їжачі сни.

Тип тексту: _____

Тема: _____

Основна думка: _____

II

Маленький лісовий звірок. Увесь вкритий колючими голками. Забарвлення голок буре із сірими смужками. Голівка витягнута, ніс гостренький, очі нагадують намистинки. Спритно пересувається на коротеньких ніжках. Поширені ці лісові мешканці на всій території України.

Тип тексту: _____

Тема: _____

Основна думка: _____

III

Їжак — корисна тварина. Він знищує велику кількість шкідливих комах та гризунів, чим приносить користь сільському господарству.

Тип тексту: _____

Тема: _____

Основна думка: _____

До с. 14–16

- 1. Прочитай текст. Добери і запиши до нього заголовок. Підкресли слова, які є засобами зв'язку речень у тексті.**

На полі було багато великих яскравих голівок. То соняшники. Особливо гарні вони на світанку. Йдеш стежиною і милуєшся їхньою красою. Прихилиш до себе одну рослину. А вона вся омиа чистою вранішньою росою.

- 2. Прочитай текст. Скориставшись довідкою, устав потрібні за змістом слова для зв'язку речень.**

Лісник дозволив дітям обережно заглянути в дупло. Кажани висіли донизу головою, відпочивали. _____ всю зиму сплять у таких позах у дуплах, на горищах або в печерах. _____ полюють на комах уночі, коли більшість пташок спить. _____ — надзвичайно корисні.

Слова для довідки: кажани, вони, ці тварини.

До с. 16–17

- 1. Прочитай текст. Знаком Z виділи початки абзаців. Добери і запиши заголовок тексту.**

Біля нашої хати ростуть мальви. Мама розповідала, що це бабуня її бабусі посіяла їх. Високі мальви гордо визирають з-за тину. А кольори їхніх квіток — мов зітканий різнобарвний килим: червоні, блідо-рожеві, жовтуваті, білі. Люди, йдучи мимохідь, завжди усміхаються, дивлячись на наші квіти. Милі мальви, як я вас люблю!

Василь Григоренко

- 2. Склади і запиши план до тексту із попереднього завдання.**

План

1. _____
2. _____
3. _____

До с. 19–20

1. Прочитай текст. Визнач його тип. Добери і запиши заголовок тексту.

Познач, де в тексті твердження, де — доказ, а де — висновок.

Мурашки — наші друзі.

Вони роблять родючішим ґрунт, разносять на далекі відстані й розсівають насіння корисних рослин. А ще воюють з різними шкідниками лісу, саду та городу.

Хто руйнує мурашники й кривдить мурашок, той — ворог природи.

З газети

1. _____

2. _____

3. _____

2. **Перебудуй текст-розповідь у текст-міркування та запиши його.**

Птахи — наші друзі. Вони знищують шкідників лісу. А ще вони радують нас своїм співом. Бережіть птахів!

Треба берегти птахів _____

До с. 20–21

- 1. Прочитай текст-міркування та доповни його, додавши речення-висновок.**

Кропива — дуже корисна росина. У її листі містяться вітаміни та корисні мінеральні солі. Навесні з неї варять зелений борщ. З кропиви можна добувати й зелену фарбу. У давнину з її волокон виробляли _____

- 2. Письмово закінчи речення-міркування.**

Цю невеличку лісову рослину недарма називають чорницею, бо _____

Вовк — хижа тварина, оскільки він _____

Взимку день коротший, тому що _____

До с. 21–22

- 1. Пронумеруй у правильному порядку частини тексту-міркування.**

- Адже скільки про її кмітливість казок складено, скільки про її винахідливість розказано!
- Справді, хитрюща руда проноза.
- Здавна вважали лисицю найхитрішим звіром.

- 2. Прочитай текст. Знайди в ньому опис і розповідь. Опис підкресли хвилястою лінією, а розповідь — прямою. Доповни міркування про руки хлібороба, використавши слова із тексту-розповіді.**

Лежить хліб — запашний, зі скоринкою.

Працьовитим рукам дякуємо за хліб. Це вони зерно в ріллю посіяли, урожай виростили і зібрали.

Руки хлібороба золоті, адже _____

До с. 23–24

- 1. Прочитай тексти і порівняй їх. Запиши, який текст художній, а який — науково-популярний.**

I

Беркут — великий птах із довгими та вузькими крилами, трішки закругленим хвостом, має дуже сильні лапи. Дорослі птахи — темно-бурого кольору з домішкою рудувато-золотавого на животику і ногах. Беркут поширений у горах України, Росії, у Закавказзі та на Алтаї.

Текст: _____

II

Рудий беркут сидів нерухомо, пронизуючи зіркими очима незору ніжно-зелену далечінь. У чистому ранковому повітрі чітко вимальовувався його гострий гачкуватий дзьоб, а весь птах відбивався в ясному дзеркалі озера.

Сходило сонце, і сніп рожевого проміння впав на старого беркута. Лискуча руда спина спалахнула на мить багаттям. Беркут поворухнувся. Він витяг назад свою коротку ногу в штанах із пір'я і розкрив могутні крила.

За Олесем Донченком

Текст: _____

- 2. Склади і запиши художній або науково-популярний текст (на вибір) про снігура (або шишкаря).**
-
-
-